

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז

שם השיעור: מרגלי יריחו - אנשים? נערים? מלאכים? לפרש חילופי הכינויים (יהושע ו') (172)
שם המרצה: הרב תמיר כהן (tamir2co@gmail.com)

1. **ויבואו הנערים המרגלים** - כאן היו צריכים זירוז ונעשו כנערים זריזים ובלילה הראשון היו כמלאכים ששמרו עצמן מן העבירה עם רחב הזונה לכך נקראו שם מלאכים ולכך נקראו אנשים מלאכים נערים: (רש"י, יהושע ו' כג).

2.

היושע לעם	היושע למרגלים	הציווי
(יז) וְהִיָּתָה הָעִיר חָרָם הִיא וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ לֵה' <u>רַק רַחֵב הַזֹּנָה תַחֲיֶה הִיא וְכָל אֲשֶׁר אִתָּה בְּבֵית כִּי הִחַבְתָּהּ אֶת הַמְּלָאכִים אֲשֶׁר שְׁלַחְנוּ:</u>	(כב) <u>וּלְשָׁנִים הָאֲנָשִׁים הַמְּרַגְלִים אֶת הָאָרֶץ אָמַר יְהוֹשֻׁעַ בָּאוּ בֵּית הָאִשָּׁה הַזֹּנָה וְהוֹצִיאוּ מִשָּׁם אֶת הָאִשָּׁה וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּם לָהּ:</u>	
(כה) <u>וְאֶת רַחֵב הַזֹּנָה וְאֶת בֵּית אָבִיהָ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהּ הִחִיָּה יְהוֹשֻׁעַ</u> וּתְשֹׁב בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה <u>כִּי הִחַבְיָהָ אֶת הַמְּלָאכִים אֲשֶׁר שְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ לְרַגֵּל אֶת יְרִיחוֹ:</u>	(כג) <u>וַיָּבֹאוּ הַנְּעָרִים הַמְּרַגְלִים וַיַּצִּיאוּ אֶת רַחֵב וְאֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ וְאֶת אַחֶיהָ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהּ וְאֶת כָּל מִשְׁפַּחֹתֶיהָ הוֹצִיאוּ וַיַּנְיחוּם מִחַיִּץ לַמַּחֲנֶה יִשְׂרָאֵל:</u>	

3. ויש אומרים **שלכן נקראו נערים** מפני שחטאו בכך שנשבעו לרחב להציל את כל שיימצא בביתה, וזה גרם שהיו צריכים להחיות כל אותם המשפחות הרבות שבאו עמה בקשרי חיתון, **ועשו מעשה נערות** שכל מעשיהם בלי ישוב הדעת

(רבי יעקב כולי - ילקוט מעם לועז, יהושע).

4. **ויבואו הנערים** - כל משרת יקרא נער, ואפילו יהיה זקן. כמו: 'יהושע בן נון נער'. ואלו האנשים המרגלים היו נערי יהושע או נערי אחד מגדולי ישראל:

(רד"ק, יהושע ו' כג).

5. **כך בשעה שישראל עושין רצונו של הקדוש ברוך הוא** מחזר בכל העולם כולו ורואה אי זה צדיק באומות העולם ומביאו ומדבקו לישראל. **כגון יתרו ורחב**

(ירושלמי ברכות פ"ב ה"ח).

6. 'ויסב חזקיהו פניו אל הקיר' - באיזה קיר נשא עיניו? ריב"ל אמר: בקיר של רחב נשא עיניו: 'כי ביתה בקיר החומה' (יהושע ב', טו). אמר לפניו: רבש"ע! רחב הזונה, שתי נפשות הצילה לך. ראה כמה נפשות הצלת לה! הדא היא דכתיב: '**ויבאו הנערים וגו'** (שם ו', כג). תני ר"ש בן יוחי: **אפי' היתה במשפחתה מאתים אנשים והלכו ודבקו במאתים משפחו' כולהם ניצולו בזכותה.** אבותי שקירבו לך כל הגרים האילו - על אחת כמה וכמה!

(ירושלמי ברכות פ"ד ה"ד).

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז

7. [ה] ר' שמואל בר נחמן פתח: 'אם לא תורישו את יושבי הארץ מפניכם וגו' (במדבר ל"ג, נה). אמר הקב"ה לישראל: אני אמרתי לכם: 'כי החרם תחרימם החתי והאמרי' (דברים כ', יז), ואתם לא עשיתם כן, אלא: 'ואת רחב הזונה ואת בית אביה ואת כל אשר לה החיה יהושע' (יהושע ו', כה), הרי ירמיה בא מבני בניה של רחב הזונה ועושה לכם דברים של סיכים בעיניכם ולצנינים בצידכם. (פסיקתא דרב כהנא (מנדלבוים) פסקא יג - דברי ירמיהו).

8. **מתני'**: בית הבנוי בחומה - ר' יהודה אומר: אינו כבתי ערי חומה, ר' שמעון אומר: כותל החיצון היא חומתו. **גמ'**: אמר רבי יוחנן, ושניהם מקרא אחד דרשו: 'ותורידם בחבל בעד החלון כי ביתה בקיר החומה ובחומה היא יושבת' - ר' שמעון סבר: כפשטיה דקרא, ור' יהודה סבר: בחומה היא יושבת, ולא בעיר חומה. (ערכין לב ע"א).

9. כנודע כי הנשים הללו הנה וילדיהן מסטרא דשמאלא הוו... והיילודים בני אחיות יבמות מגזע המרגלים דיריחו שהיו מן החיצונים רואים ואינם נראים כפותים והולכים לשמושן של פנחס וכלב. דוק התם בקראי ותשכח, כתיב: 'וישלח יהושע **שנים אנשים**', **שני אנשים** מבעי ליה! אלא שנים לחוד - ואנשים לחוד... וכאשר שלח יהושע להציל את רחב כתיב '**ויבאו הנערים המרגלים**' ולא יאות התאר ההוא למלאך ה' צבאות ולזקן שהגיע לגבורה גם הפעולה עצמה דיה בשעתה ע"י שלוחיו הן הן נערי ההלכו את המלאכים תחילה. (רמ"ע מפאנו - מאה קשיטה סימן פ"ז).

10. הוא דבר הלמד מענינו, כי **שני הנערים המרגלים** שהוציאו את רחב מתוך ההפיכה היו אחים בעלי שתי נשים זונות ולא נותר מהן איש זולתי הילוד החי מוכן אל התיקון שהמציאות לא יעדר לגמרי... (רמ"ע מפאנו - עשרה מאמרות מאמר חיקור דין ב' פרק כ"ה).

11. אך קליפת נוגה שחזרה אל הקדושה ונכנעה והצניעה את **השילוחים הקדושים** לפיכך תזכה להתקיים ולקבל מן החיות של הקדושה עצמה וז"ש רק רחב הזונה תחיה היא וכל אשר אתה בבית **כי החבאתה את המלאכים** אשר שלחנו...

ומה שיש לדקדק בענין הזה הוא שבתחלה בזמן הציווי קראם **אנשים** ובשעת המעשה קראם **נערים**. אלא הטעם הוא לפי שבשעת המעשה כשבאו במקום הקליפה נסתלקו מהם האורות של בחינת הגדלות שעל ידיהם נקראים "אנשים" כדי שלא לפגום את קדושתן בטומאת הקליפה, ונשארו באורות של הקטנות בלבד שעל ידיהם נקראים "נערים". וכל שכן שזאת הקליפה עדיין לא נתקנה כל צרכה ולא היתה ראויה ליכנס בתוך הקדושה ולכן נשארה מבחוץ, וז"ס "ויניחום מחוץ למחנה ישראל"... ומיד המשיכו חיים וחסד אל קליפת נוגה, שבאה להיתקן ולחזור אל הקדושה, ומה שבתחילה הייתה יושבת מבחוץ, לאחר שניתקנה - הכניסוה בפנימיות הקדושה עצמה, בשכר שנכנעה והצניעה את **השילוחים הקדושים**, וזה שאמר: "ואת רחב הזונה ואת בית אביה ואת כל אשר לה החיה יהושע ותשב בקרב ישראל עד היום הזה", "בקרב ישראל" דייקא, שהוא סוד הפנימיות, "כי החביאה את **המלאכים** אשר שלח יהושע לרגל את יריחו". (רבי משה דוד וואלי - מזרח השמש, יהושע).